

Dreptul Organizațiilor internaționale: surse, noțiuni generale

Dreptul organizațiilor internaționale este constituit din normele tratatelor internaționale de constituire a organizațiilor, din cele cuprinse în tratatele multilaterale încheiate de către state referitoare la aceste organizații (de exemplu: Convenția generală asupra privilegiilor și imunităților ONU, din 1946), precum și din normele juridice proprii fiecărei organizații internaționale.

Apariția dreptului organizațiilor internaționale și caracteristicile sale sunt legate de evoluția acestor organizații. Acest drept face parte din dreptul internațional public, ca o parte nouă și specială a acestuia, având un anumit grad de autonomie în cadrul sistemului de norme ale dreptului internațional.

Normele dreptului organizațiilor internaționale sunt mai bine ierarhizate decât cele ale dreptului internațional public, ca urmare a faptului că normele dreptului organizațiilor internaționale sunt grupate în 2 categorii principale: *dreptul originar* (principal) și *dreptul derivat*. Dreptul originar al organizațiilor internaționale este format, în primul rând, din normele cuprinse în statutul organizației, care constituie o adevărată „constituție” pentru aceasta. Dreptul originar este superior dreptului derivat al organizației internaționale guvernamentale și el guvernează întreaga activitate a organizației și a membrilor ei.

Statutul unei organizații internaționale produce efecte numai asupra statelor membre ale organizației respective, state care sunt părți contractante ale statutului, ca urmare a ratificării lui sau a aderării la el.

Statutele organizațiilor internaționale guvernamentale cuprind, în general, următoarele prevederi mai importante:

a) *obiectul și scopurile organizației*, prin care se precizează principalele direcții ale activității ei. Organizațiile internaționale alături de scopurile lor specifice au scopuri comune lor, cum sunt apărarea păcii și securității internaționale, asigurarea libertății și progresului pentru toate statele și popoarele;

b) *principiile care guvernează activitatea organizației*, principiile fundamentale ale dreptului internațional și principiile specifice ale organizației. Aceste principii trebuie respectate atât de către organizația internațională guvernamentală, cât și de statele membre, în activitatea lor;

c) *procedura de primire a noilor membri în organizație și categoriile acestora*. În general, membrii organizațiilor internaționale guvernamentale se împart în următoarele categorii: membrii fondatori, membri primiți ulterior constituirii organizației, membri asociați și invitați;

d) *drepturile și obligațiile decurgând din calitatea de membru al organizației internaționale*. În general statutele organizațiilor internaționale guvernamentale prevăd următoarele drepturi pe care le au membrii lor: dreptul la vot în organele organizației, dreptul de a participa la dezbaterile din cadrul diferitelor organe ale organizației, dreptul de a face parte din organele principale și subsidiare ale organizației, dreptul de a participa la stabilirea bugetului organizației, dreptul de a participa la acțiunile organizației, și dreptul de a se retrage din organizației.

Corelativ acestor drepturi, statutele organizațiilor internaționale guvernamentale prevăd următoarele obligații, care revin membrilor lor; obligația membrilor de a participa la realizarea scopurilor organizației și să respecte principiile sale; obligația de a contribui la realizarea bugetului organizației prin contribuțiile lor, obligația de a respecta statutul internațional al organizației;

e) *sistemul organelor organizației și funcțiile lor*. Statutele organizațiilor internaționale guvernamentale prevăd care sunt *organele lor principale*. Ele se compun dintr-un organ plenar și reprezentativ al organizației, format din toți membrii ei. Acest organ își desfășoară activitatea în sesiuni ordinare și extraordinare. Unul sau mai multe organe de îndeplinire a deciziilor organului plenar și care sunt formate dintr-un număr restrâns de membri ai organizației; și un organ cu activitate permanentă (secretariat sau biroul organizației) format din funcționarii internaționali, în frunte cu Secretariatul general sau Directorul organizației.

f) *Statutele prevăd și sancțiunile* care pot fi aplicate membrilor. În general, sunt prevăzute următoarele sancțiuni: *suspendarea* statutului vinovat din drepturile și privilegiile care decurg din calitatea de membru al organizației. Carta ONU prevede: „Un membru al Națiunilor Unite împotriva căruia Consiliul de Secretariat a întreprins o acțiune preventivă sau de constrângere poate fi suspendat de Adunarea generală, la recomandarea Consiliului de Secretariat, din exercițiul drepturilor și privilegiilor inerente calității de membru” (art.5)

O altă sancțiune prevăzută în statute este *excluderea* unui membru din organizație, ca urmare a neîndeplinirii sistematice a obligațiilor ce revin din calitatea de membru. Carta ONU precizează: „un membru al națiunilor unite care încalcă în mod persistent principiile enunțate în prezenta Cartă poate fi exclus din organizație de Adunarea Generală, la recomandarea Consiliului de Securitate” (art.6).

g) Statutele organizațiilor internaționale guvernamentale *stabilesc și modalitățile de modificare a lor*. Ele pot fi modificate pe calea amendamentelor aduse acestor statute, sau revizuirii lor.

Dreptul derivat este subordonat dreptului originar al organizației, care îi determină legitimitatea și constituie fundamentul său juridic. Dreptul este subordonat și ordinii juridice internaționale.